

مارگارت بی. سادرلند

کودکان تیزهوش و با استعداد در سنین کودکی

فعالیت‌های عملی برای کودکان ۳ تا ۵ سال

ترجمه

دکتر علی مشهدی

عضو هیأت علمی دانشگاه فردوسی مشهد

جواد غلامی

سرشناسه	: سادلند، مارگارت بی.
عنوان و نام پدیدآور	: کودکان تیزهوش و با استعداد در سنین کودکی: فعالیتهای عملی برای کودکان ۳ تا ۵ سال
مشخصات نشر	: مارگارت بی سادلند: علی مشهدی، جواد غلامی.
مشخصات ظاهری	: مشهد: آستان قدس رضوی، شرکت به نشر، ۱۳۸۹.
فروست	: ۱۶۸ ص.
شابک	: آستان قدس رضوی، شرکت به نشر: ۱۳۶۰.
وضعیت فهرست نویسی	: ۹۷۸-۹۶۴-۰۲-۱۵۸۲-۱
یادداشت	: عنوان اصلی
موضوع	: کودکان تیزهوش -- انگلستان -- آموزش و پرورش (قبل از مدرسه)
موضوع	: کودکان تیزهوش -- شناسایی
موضوع	: کودکان تیزهوش -- انگلستان -- آموزش و پرورش (قبل از مدرسه) -- فعالیتهای فوق برنامه
شماره افزوده	: مشهدی، علی، ۱۳۵۷، مترجم
شماره افزوده	: غلامی، جواد، ۱۳۶۰، مترجم
شماره افزوده	: شرکت به نشر (انتشارات آستان قدس رضوی).
رده بندی کنگره	: LC ۳۹۹۳/۲۱۸ ک ۹ ۱۳۸۹
رده بندی دیویی	: ۳۷۱/۹۵
شماره کتابشناسی ملی	: ۲۱۵۳۷۰۶



۱۲۶۰

کودکان تیزهوش و با استعداد در سنین کودکی

فعالیهای عملی برای کودکان ۳ تا ۵ سال

مارگارت بی. سادلند

ترجمه دکتر علی مشهدی (عضو هیأت علمی دانشگاه فرهیخته مشهد) - جواد غلامی

ویراسته حمیدرضا نویدی مهر (نگهبان)

چاپ اول / ۱۳۹۰

۲۰۰۰ نسخه / وزیری

چاپ: مؤسسه چاپ و انتشارات آستان قدس رضوی - به نشر

شابک: ۱ - ۱۵۸۲ - ۰۲ - ۹۶۴ - ۹۷۸

حق چاپ محفوظ است.

به نشر (انتشارات آستان قدس رضوی)

دفتر مرکزی: مشهد، ص. پ. ۹۱۳۷۵/۴۹۶۹ و ۹۱۷۳۵/۱۵۷، تلفن ۳-۷۶۲۵۰۰۱، ۷۶۵۲۰۰۶، نمابر ۷۶۵۲۰۰۶

دفتر تهران: ۸۸۹۶۰۶۲۰، ۸۸۹۶۲۳۰۱، نمابر ۸۸۹۶۵۹۸۲

آدرس اینترنتی: www.behnashr.com پست الکترونیک: publishing@behnashr.com

بسم الله الرحمن الرحيم

فهرست مطالب

۴	 درباره نویسنده
۵	 پیش گفتار
۹	 یادداشت مترجمان
۱۱	 فصل اول : هوش چیست؟
۳۳	 فصل دوم : شناسایی
۶۹	 فصل سوم : فعالیتهای و منابع
۹۷	 فصل چهارم : تحرک جسمانی / تحول حرکتی
۱۱۵	 فصل پنجم : زبان
۱۳۷	 فصل ششم : ریاضیات
۱۵۵	 فصل هفتم : یادگیری، تفریحی برای تمام افراد
۱۶۵	 واژه نامه
۱۶۷	 منابع

درباره نویسنده

«مارگارت بی. سادرلند مدرس دانشگاه گلاسکوست. ۲۳ سال تجربه تدریس در مدارس ابتدایی با برنامه آموزش تلفیقی را داشته و اخیراً به تدریس این موضوعات در دانشگاه مشغول است. او در زمینه آموزش و پرورش کودکان تیزهوش مقاله‌های زیادی نوشته است. همچنین، به طور منظم در کنفرانس‌های کارگاه‌های آموزشی و سمینارهای مختلف در سراسر کشور (انگلستان) سخنرانی می‌کند و دوره‌های آموزشی مختلفی را تاکنون هدایت نموده است.

تقدیم به محمدرضا
و تمامی فرزندان خاک پرگهر ایران زمین

پیش گفتار

اهمیت آموزش و پرورش را در سائهای اولیه زندگی نباید دست کم گرفت. عشق به یادگیری و احساس هیجان، هدف و خلاقیت شکل گرفته در سائهای اولیه می تواند بر زندگی آینده افراد تأثیرهای بسزایی بگذارد. فرصتهایی که در سائهای اولیه زندگی در اختیار فرد قرار می گیرد، امتیاز او را در طول زندگی پرورش می دهد. ایجاد تغییر و غنا بخشیدن به دنیای فرد، باعث رشد و گسترش زندگی می شود. به عنوان کسی که سالها با کودکان خردسال کار می کند، به شما می گویم در موقعیتی استثنایی قرار دارید و می توانید فرصتهایی را در اختیار کودکان قرار دهید. این یک موقعیت ویژه است که به آن نیاز داریم تا به کودکان خردسالمان کمک کنیم تا وسیعی از توانایی ها و استعداد هایشان پرورش یابد و مورد تجلیل قرار گیرد.

اگر خواننده این کتاب هستید، ممکن است با کودکی سروکار داشته باشید که توانایی هایی فراتر از سنش را نشان می دهد. این کودکان که «گلهای کشیده رنگارنگ» لقب می گیرند، ممکن است در مهد کودک کارهایی انجام دهند که باعث شگفتی شما شود. برای مثال، کودک سه سائهای که به گوشه حیاط می رود و کتابی را برای خودش می خواند. هیچ شکي وجود ندارد که کودکان اغلب از آنچه فکر می کنیم توانا تر هستند. ابتکارهای مانی در مجسوعه کتورهای سکتند، انگلستان، و نیز ایراند شمالي ایرانمه مدخلات اولیه در سکتانند، برنامه بنیاد مرحله ی در انگلستان و رند امیادهایی و برای مریدان ایجاد نموده ست. در مورد تجربه های آموزشی گروهی از کودکان که تیزهوش و با استعداد شناخته می شود، ممکن ست مضاب مستند کمی وجود داشته

باشد. کتاب حاضر این موضوعات را تشریح خواهد نمود.

برنامه‌های آموزشی ابتکاری در سطح بین‌المللی (UN، ۱۹۸۹، ۱۹۹۲) و ملی (۱۹۹۸، ۲۰۰۱، DfES؛ ۲۰۰۳، SEED؛ ۱۹۹۴، SOEID) به جنبش آموزش فراگیر سرعت بخشیده‌اند. درباره مفهوم این اصطلاح، مباحثی وجود دارد و تاکنون کتابهای زیادی این موضوع را بررسی کرده‌اند. در این کتاب، آموزش فراگیر به این معناست که کودکان با همدیگر یاد بگیرند؛ یادگیری از یکدیگر، از بزرگسالان و از جامعه و خانواده. این کتاب بر این موضوع تمرکز دارد که چگونه می‌توانیم در چارچوب آموزش فراگیر نیازهای کودکان مستعد و تیزهوش را برآورده سازیم.

فصل اول کتاب ماهیت هوش را بررسی نموده است. این فصل با بررسی برجستگی‌هایی که برای توصیف کودکان تیزهوش و با استعداد استفاده می‌کنیم، به این موضوع می‌پردازد که چگونه باورهای بزرگسالان درباره هوش کودکان بر آنچه در مهد کودک انجام می‌دهند تأثیر می‌گذارد. این فصل مربیان را به تفکر وادار می‌دارد تا درباره ماهیت هوش بیندیشند.

فصل دوم، حوزه شناسایی این کودکان را بررسی می‌کند. این فصل، شیوه‌های عملی از جمله سؤالات مصاحبه، برگه‌های مشاهده و برگه‌های پیگیری را که در ایجاد یک «تصویر کلی» از کودک و توانایی‌هایش مورد استفاده قرار می‌گیرند، ارائه می‌دهد. هنگامی که اطلاعات جمع‌آوری شد، چگونه آنها را با اسناد ملی موجود ارتباط می‌دهید تا تجربه‌های یادگیری چالش انگیز پرورش یابند؟ این موضوعی است که در ادامه این فصل به آن پرداخته می‌شود.

در فصل سوم، چهار حوزه برنامه درسی شامل حرکت جسمانی/تحول حرکتی، موسیقی، زبان و ریاضیات بررسی و پیشنهادهایی ارائه می‌شود تا بتوان پاسخهای پیشرفته‌ای را در فعالیتهای و منابع این حوزه‌ها پرورش داد.

چهار فصل بعدی کتاب (فصلهای چهارم تا هفتم) هر یک از این حوزه‌ها را بررسی می‌کنند و در برگیرنده ایده‌هایی برای فعالیتهای چالش برانگیز در هر یک از این حوزه‌ها می‌باشند. برگه‌های فعالیت را می‌توان برای موقعیتهای فردی مناسب اقتباس کرد و برگه‌های فعالیت را پرورش داد؟ این فصلها می‌توانند نیازهای خاص هر یک از چهار حوزه ویژه را گسترش دهند.

فصل پایانی، ایده‌ها و ندیشه‌های سرتاسر کتاب را جمع‌بندی می‌نماید. در این فصل، نیاز به چالش در آموزش کودکان تیزهوش و با استعداد به صورت برجسته مطرح می‌شود تا مطمئن شویم فرصتهای یادگیری چالش‌انگیزی را برای همه فراهم نموده‌ایم.

شما در بخشهای مختلف این کتاب با سه تصویر زیر زیاد روبرو می‌شوید:

 نشانگر نکاتی کلیدی است که مربیان باید در هنگام کار با یادگیرندگان تیزهوش و بااستعداد آنها را به خاطر داشته باشند.

 نشانگر وجود تمرینهای مناسب است.

 به این معناست که می‌توانید این صفحات را کمی کنید.

باید توجه داشت که در کشورهای اسکاتلند، انگلستان، ولز و ایرلند شمالی (UK) تفاوت‌های مختصری در اصطلاح‌شناسی‌های موجود پیرامون کودکان تیزهوش وجود دارد:

اسکاتلند: دانش‌آموزان توانا تر

ایرلند شمالی: کودکان تیزهوش

ولز: دانش‌آموزان توانا تر و بااستعداد

انگلستان: کودکان با استعداد و تیزهوش

یادداشت مترجمان

«آیا افراد می‌توانند خردشان را باهوش سازند؟» در حوزه روان‌شناسی و عصب روان‌شناسی، پژوهشهای جدید نشان می‌دهد که بله، آنها می‌توانند، زیرا عملکرد که کنشهای مغزی بسیار شبیه به ماهیچه‌های بدن است. هر چه بیشتر تمرین کنید، این کنشها بهتر خواهند بود. از این رو، اکنون در موقعیتی قرار دارید که بهتر می‌توانید درک کنید چگونه از مغز به بهترین وجه استفاده کنید». این جمله، نشانگر دیدگاه‌های نوین پیرامون هوش و تیزهوشی است که پروفسور «رابرت جی استرنبرگ» - نظریه‌پرداز بزرگ هوش - در مقدمه آخرین کتاب خود با عنوان هوش کاربردی (۲۰۰۸) ذکر کرده است.

کتابهای متعددی در سطح جهان درباره هوش و تیزهوشی چاپ شده است. در کتاب حاضر نویسنده با توجه به تجربیات عملی خود در زمینه آموزش کودکان تیزهوش، سعی نموده با استفاده از نظریه‌های معتبر هوشی بخصوص نظریه هوشهای چندگانه هاوارد گاردنر، چگونگی به کار بستن هر یک از آن مفاهیم را در قالبهای بسیار ساده، عملی و قابل فهم ارائه نماید.

رویکرد مورد استفاده در این کتاب، آموزش فراگیر یا جامع است. کتاب با مقدمه‌ای در باره هوش و مفاهیم مرتبط شروع شده و سپس چگونگی شناسایی کودکان استعدادهای تیزهوش را بررسی نموده است. در ادامه چند برنامه درسی مفهومی شامل: تحول حرکتی، زبان، موسیقی و ریاضیات به صورت کاربردی و با ذکر منابع مورد استفاده در هر حوزه، به منظور افزایش پاسخهای پیشرفته کودکان، ارائه شده

است. این کتاب با نگرش علمی کاربردی، منبع مستند و ارزشمندی برای والدین، مربیان مهدهای کودک و مراکز پیش دبستانی و دانشجویان حوزه‌های روان‌شناسی و علوم تربیتی خواهد بود.